

güçlenme
pratikleri

S P O D

Türkiye’de LBQ Hareketin İzlekleri

LBQ Buluşmaları Raporu

**güçlenme
pratikleri**

Proje Koordinatörü: **Nazlı Mayuk**
Yazar: **Nazlı Mayuk**
Redaksiyon: **Fulun Yücel**
Son Okuma: **Hatice Demir**
Tasarım ve Uygulama: **Getu Creative**

İstanbul, Türkiye
2023

İletişim
guclenme.pratikleri@proton.me

**OUTRIGHT
INTERNATIONAL**

Bu yayın Outright International'ın finansal desteği ile hazırlanmıştır. İfade edilen görüşler Outright International'ın resmi görüş veya politikalarını yansıtmak zorunda değildir.

LBQ Buluşmaları Projesi; Güçlenme Pratikleri Sosyal Girişimi ve Sosyal Politika, Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği (SPoD) ortaklığıyla gerçekleştirilmiştir.

LBQ Buluşmaları Çalışma Grubu katılımcıları;
Aylime Aslı, Belgin, Bilge, Dalyan, Defne Güzel, Ezgi Şahin, Güzin, Hatice Amazon, Hatice Demir, İris, Meriç Doğan, Lara Özlen, nehir, Oya Burcu Ersoy, Roni, Ronya Lina, Sevcan, umut, Yeşim ve Zarife Akbulut'a, Noir ve Sam Adam'a
değerli katkıları için teşekkür ederiz.

İÇİNDEKİLER

Biz kimiz?	4
Önsöz	5
Giriş	7
Yöntem	10
İçgörüler	13
I. LBQ Hareketin Tarihi ve Bugünü	13
II. LBQ Hareketi ve Kesişimsellik	16
III. LBQ Hareketin Karşılaştığı	
Zorluklar ve Çözüm Yolları	18
Sonuç ve Öneriler	21
Ek: Türkiye’de LBQ Hareketinin İzlekleri	23
Kaynakça	34

Biz kimiz?

Güçlenme Pratikleri Sosyal Girişimi

2020 yılında yolculuğuna başlayan Güçlenme Pratikleri Sosyal Girişimi, LGBTİ+ ve kadın+'ları öz bakım ve kolektif bakım pratikleriyle desteklemeyi amaçlıyor. Güçlenme Pratikleri; araştırma, bilgi üretimi, topluluk oluşturma, sanatsal ifade ve çözüm modelleme yoluyla destekleyici mekanizmalar sunuyor.

Sosyal Politika Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği

2011 yılında gökkuşağının altında adil, eşit ve özgür bir dünya hayaliyle yola çıkan Sosyal Politika, Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği (SPoD); Türkiye'de lezbiyen, gey, biseksüel, trans, interseks ve artıların (LGBTİ+) cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimlerine dair kendilerini baskı altında hissetmeyecekleri bir yaşam için gerekli sosyal politikaların üretilmesine katkı sunmayı amaçlıyor.

SPoD, bu amaçla yürüttüğü savunuculuk çalışmalarının yanında LGBTİ+ topluluklarına yönelik hizmet modelleri geliştirerek kamu kurumlarına örnek oluşturmayı, buralardaki ayrımcılığın her şeklini ortadan kaldırmayı ve uzun vadede LGBTİ+'lara özel hizmetleri kamu ve özel sektör iş birlikleri ile sunmayı hedefliyor.

SPoD, LGBTİ+'lara hukuki, sosyal ve psikolojik danışmanlık sunuyor, kampanya dava takibi yapıyor; ruh sağlığı uzmanlarına, hukukçulara, kurumlara ve belediyelere eğitimler veriyor; akademik araştırmalar yürütüyor; seminerler, paneller, siyaset ve aktivizm okulları ve seçim kampanyaları düzenliyor; destek grupları oluşturuyor ve savunuculuk toplantıları yapıyor. SPoD bu çalışmaları, bünyesinde barındırdığı profesyonel çalışanları, gönüllüleri ve uzman ağları ile yürütüyor.

Önsöz

Günümüzde LGBTİ+'ların maruz bırakıldığı görünmezlik politikaları; etkinlik ve yürüyüş yasaklamaları ve LGBTİ+'lara karşı nefret söylemleri yaygınlaştıran medya organlarıyla sistematik olarak desteklenmektedir. Geçen üç yıla yayılan pandemi süreci LGBTİ+'ların kamusal alanda bir araya gelmelerine ket vurmuştur. Türkiye'nin toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalan kişilerin haklarını koruyan uluslararası bir anlaşma olan İstanbul Sözleşmesi'nden ani bir kararla çekilmesiyle kadınlar ve LGBTİ+'ların hakları tehlikeye atılmıştır. Ne var ki örgütlenmenin çeşitli yollarını yaratan LGBTİ+'lar; ayrıştırma, baskılama ve görünmez kılma pratiklerine rağmen dirayetle direnmeye ve "buradayız, gitmiyoruz" demeye devam ediyor.

Bu siyasi bağlamda, LGBTİ+'lar kendilerini güvende hissetmiyor. Bu durum; lezbiyen, biseksüel ve queer olarak kendini tanımlayan kadın+, trans+, interseks ve non-binary'lerin bir araya gelmelerini, birbirlerinden öğrenmelerini, birbirlerinden güç almalarını ve bir topluluk olarak gelişmelerini engelliyor.

Engelleri aşmanın yeni yollarını düşünerek LBQ¹'lara yönelik üç oturumdan oluşan bir online etkinlik serisi tasarladık. Bu raporda etkinlikteki tartışmalardan edindiğimiz içgörülerini derledik. Rapora, LBQ Hareketin Türkiye'deki İzlekleri başlığıyla geçmişten bugüne LBQ öz örgütlenmelerine bir bakış sağlamasını umduğumuz bir bölüm ekledik.

1. Rapordaki LBQ kısaltması; kendini lezbiyen, biseksüel ve/veya queer olarak tanımlayan kadın+, trans+, interseks ve non-binary'leri ifade etmektedir.

LBQ Buluşmaları Raporu'nda; lezbiyen, biseksüel ve queerlerin ortaklaşan, farklılaşan ve özgüleşen ihtiyaçları çerçevesinde öz örgütlenme deneyimlerini ve LBQ'ların güncel tartışmalarını ele aldık. Düzenlediğimiz yuvarlak masa toplantılarında LBQ aktivistler arası diyalogu canlandırmak ve birbirimizle tanış olmak istedik.

Bu raporla LBQ hareketiyle ilişkilendirdiğimiz deneyimlere dair bilgi aktarımı sağlamayı ve bugünün hafızasını tutmayı amaçladık. Raporda LBQ hareketi diye ifade ettiğimiz şey yekpare bir eylem ve düşünce zincirinden oluşmuyor. Daha çok, heteronormatif dünyayla mücadele eden LBQ'ların örgütlenme deneyimlerinin birbirine eklemlenmesine işaret ediyor. Umarız bu rapor; çeşitlilik, kesişimsellik ve kapsayıcılıktan beslenen ve bu ilkeleri özümseyen LBQ öz örgütlenmeleri ve çalışma gruplarının oluşumuna ilham olur.

Giriş

Türkiye’de lezbiyen, biseksüel ve queer öz örgütlenme izlerine ilk eşcinsel ve trans eylemlilikleri ve örgütlenmelerinin yaşandığı 1990’lı yıllarda rastlanmaktadır. Yaklaşık 30 yıllık LGBTİ+ hareketi içerisinde lezbiyen biseksüel yönelimli kadın ve transların özgülleşen ihtiyaçlarıyla kurdukları öz örgütlenmeler; lezbiyen, biseksüel ve queerlerin harekete katılımı arttırmış ve LBQ’lara özgül gündemlerini LGBTİ+ ve feminist hareketin gündemine taşımasıyla sürekli dönüşümünde önemli rol oynamıştır.

1990’lı yılların ortasında eşcinsel denildiğinde akla ilk gelenin ‘erkek eşcinseller’ olmasını eleştiren lezbiyenler kendi deneyimlerini anlamak ve mücadelelerini görünürleştirmek için lezbiyen feminist oluşumları kurdu.

“Kadınları seven kadınlar lezbiyendir” düşüncesi sorgulandı ve bu yaklaşımın biseksüellere karşı “görmezden gelme ve ötekileştirme içerdiği” (Ersoy, 2007, s.2) farkındalığı geliştirildi. Bu farkındalık, lezbiyen ve biseksüel kadınların birlikte örgütlendikleri oluşum ve çalışma alanlarına vesile oldu.

“Lezbiyenlerin/biseksüel kadınların, eşcinsel karma örgütlenmeler içinde erkeklere oranla sayıca az olması, elbette, ataerkil toplum düzeni içinde kadının görünmezliği”yle (Ersoy, 2011, s.415) ilişkilidir. Bu görünmezliği gündemleştiren lezbiyen ve biseksüel kadınlar LGBT örgütlenmeleri içerisindeki mizojini, lezbofobi ve bifobinin dönüştürülme çabalarının önünü açtı.

2000’li yılların başından itibaren feminist örgütlenmelerin içinde var olan lezbiyen ve biseksüel kadınlar, kendi bedenleri üzerinden politika yürüterek feminist örgütlenmelerin heteroseksizmini sorguladılar (Begüm & Noir, 2013). Tüm bu yeniden düşünme olanaklarıyla lezbiyen ve biseksüeller sadece heteronormatif dünyanın gündeliğe yansıyan sınırlamalarıyla değil, aynı zamanda feminist ve LGBT örgütlenmeler içerisindeki dayatmalarla da mücadele etti.

2010’lu yıllarda queer tartışmalarıyla ikili cinsiyet sistemi sorgulanmaya başlandı. Queer sadece teorik tartışmalara değil, eylemlere de yansıdı. “Farklılıklarla bir arada yaşanabilecek ve farklılıkların birbiri üzerinde hegemonik ilişki kurmadığı bir dünya” (Öz, 2011) ihtimalinin tartışılmasıyla “feminizmin öznesi kimdir?” soruları soruldu.

“Diğer queer deneyimlerden gelen bireylere, interseks bireylere, trans erkeklere, na-trans erkeklere, na-trans kadınlara ve transların ihtiyaçlarıyla duygudaşlık kurabilen, kendi özgürlük mücadeleleri içerisinde tüm trans kadınlarla ve transgender bireylerle birlikte mücadele etmeyi önemseyen herkese açık” olan transfeminizm bugünkü çeşitlilik tartışmalarını mümkün kılan en önemli kırılma noktalarındandır (Gülkan & Aligül, 2012, s.259). Bu kırılma noktasıyla “feministler arasında trans dışlayıcı tutumlar belirginleşmiştir” ve aynı zamanda “yaşanan sorunlar üzerine hem natrans feministlerin hem de trans aktivistlerin bir araya geldiği, deneyim paylaşımına öncelik verilen” (Sema, 2021) etkinlikler düzenlenmesiyle diyalog alanları yaratılmıştır.

Son yıllarda queer ve feminist tartışmalardaki kavramların çeşitlenmesi eleştirel bakış için yeni araçlar sunarken geçmişte kullanılan araçların işlevlerini yeniden inceleme fırsatı da verir. Örneğin, “ırk, sınır, toplumsal cinsiyet, cinsellik arasındaki bağlantıların farkında olarak bu kavramları düşünme, tahlil etme ve örgütlenme çabaları”nı (Davis, 2016, s.31) mümkün kılan kesişimsellik kavramına, ortak mücadele yollarını araştırırken sıklıkla başvurulmaktadır.

Bugüne geldiğimizde hareketin birikimlerinden faydalanan ve yeni tartışma alanları yaratan LBQ'lara özgül alanlara ihtiyaç oldukça belirgindir. LGBTİ+ ve feminist hareket içerisinde aktif olan LBQ'ların tüm renkleriyle var olabildiği, ortak ve farklılaşan sorunlarını tartışabildiği ve tanış olabildiği zeminlerde bir araya gelmenin yeni yolları araştırılmalıdır.

Yöntem

LBQ Buluşmaları Projesi'yle (1) LBQ hareketinin geçmiş ve bugünkü deneyimlerine birlikte bakmayı, (2) LBQ örgütlenmelerinde kesişimselliğin yansımalarını keşfetmeyi, (3) LBQ örgütlenmelerinin karşılaştığı engelleri tespit ederek çözüm olasılıklarını araştırmayı amaçladık.

Projenin hazırlık aşamasında tematik yuvarlak masa toplantılarına düzenli katılımı sağlayacak lezbiyen, biseksüel ve queer olarak kendini tanımlayan kadın+, trans+, interseks ve non-binary'lerden oluşan bir çalışma grubu için çağrıda bulunduk.

Farklı şehirlerden LBQ aktivistlerinin çalışma grubuna katılımını teşvik ettik. İstanbul'dan 10, Ankara'dan 5, Amed (Diyarbakır), İzmir, Mersin ve Rize'den birer aktivist, hem Van hem de Mardin'de ikamet eden bir aktivist ile birlikte toplamda 21 aktivist çalışma grubuna dahil oldu.

Çalışma grubu katılımcılarına projeye ilgilenme nedenleri, LBQ politika ve eylemlilikle ilişkilendirme biçimleri, çalışmaya nasıl katkıda bulunabileceklerini ve çalışmadan beklentilerini anlamaya yönelik sorular sorduk. Başvuru formunda alınan yanıtlar katılımcı bir çalışma süreci tasarlayabilmemize yardımcı oldu.

“LBQ Buluşmaları neden ilginizi çekti?” ve “Çalışmaya dair beklentileriniz neler?” sorularına gelen yanıtlarla LBQ'lara odaklanan bir buluşmaya duyulan ihtiyacı yeniden tanımladık.

Yanıtların ortaklaştığı temalar şöyle:

- LBQ'ların, LGBTİ+ ve feminist hareketleri içinde görünür olması
- Bir aradalık ve dayanışma
- Birbirinden haberdar olma ve tanış olma
- Kesişimsel ve ortak mücadele alanı
- Güvenli tartışma ve diyalog alanı
- Şehirlerarası etkileşim
- Deneyim aktarımı
- Bilgilenme ve birlikte öğrenme

Çalışma grubunu oluşturduktan sonra üç oturumluk tematik yuvarlak masa toplantıları düzenledik ve sürekli katılımı teşvik ettik. Takvimleri nedeniyle toplantıya katılamayanlara e-postayla aktarımda bulunduk ve konuyla ilgili görüşlerini yazılı olarak aldık. Çalışma grubu katılımcılarının görüşleriyle bir sonraki bölümde okuyacağınız içgörü raporunu oluşturduk.

Temalar

1- LBQ Hareketin Tarihi ve Bugünü:

Bu temayı belirlerken LBQ öz örgütlenme deneyimi olan ya da LGBTİ+ ve feminist örgütlenmelerde faal olan aktivistlerin deneyim ve bilgi aktarımı için bir alan yaratmayı amaçladık.

Rehber sorular:

- LBQ örgütlenme deneyimleri ve tanıklıklarınız neler?
- LBQ hareketin tarihini nasıl oluşturduk ve oluşturuyoruz?

2- Kesişimsellik ve LBQ Hareketi:

Grup çalışmasındaki birçok aktivist birden çok sosyal hareketle ilişkilendiği için katılımcıların kesişimselliği nasıl yorumladığını grubun bilincine çıkarmak istedik.

Rehber sorular

- Çalışmalarınızı hangi alanlarda yürütüyorsunuz?
- LBQ hareketinin yolları hangi sosyal hareketlerle, çalışma ve savunuculuk alanlarıyla kesişiyor?
- LBQ deneyimini düşündüğünde hangi ayrımcılık ideolojileri kesişmektedir?

3- LBQ Hareketinin Önündeki Engeller ve Çözüm Yolları:

LBQ'ların öz örgütlenmelerini zorlaştıran nedenleri tespit etmeye ve bu zorlukları aşmak için ne gibi ihtiyaçlar olduğunu tanımlamayı araştırdık.

Rehber sorular:

- LBQ öz örgütlenmesinin önündeki engeller nedir?
- Kapsayıcı bir LBQ öz örgütlenmesi için nelere ihtiyaç var?
- Aidiyet hissedebildiğimiz bir LBQ öz örgütlenmesi için nelere ihtiyacımız var?

İçgörüler

I. LBQ Hareketin Tarihi ve Bugünü

Lezbiyen, biseksüel ve queer öz örgütlenmelerin izleklerini araştırdığımız bu oturumda katılımcılar geçmiş ve devam etmekte olan örgütlenme deneyimlerini, feminist hareketle kesişmelerini ve karma örgütlenmelerde yürüttükleri çalışmaları aktardı. Bu aktarımlar belirli bir kronolojik tarihi seyretmeyen fakat çalışmaların bir sonrakine yer açışını gösteren bir akışta ilerledi.²

Toplantının ilk kısmında geçen 25 yıla bakıp LBQ'lar tarafından örgütlenen ve LBQ görünürlüğü ve gündemi için çalışmalar yürüten öz örgütlenme deneyimlerini dinledik; LBQ'ların temas ettikleri alanlarda feminist tartışmaları genişletmesine ve feminist öznelerin çeşitlenmesinin kıvılcımını yaratan anlara baktık. İkinci kısmında ise günümüzde LBQ'lar için temas alanı yaratan interseks çalışmaları ve spor aktivizmi yürüten grupların deneyimlerini dinledik.

Paylaşılan öz örgütlenme deneyimleri ve tanıklıklar, 1995 yılında başlayan ve 2002'ye kadar çalışmalarını sürdüren lezbiyen oluşum Venüs'ün Kızkardeşleri yolculuğundan 2016'dan bugüne aktif olan sözlü tarih çalışma grubu Lezbidüş'e uzandı. Bu deneyimler arasında 1998-2000 yılları arasında aktif olan Sappho'nun Kızları isimli lezbiyen feminist oluşumun feshinden sonra grup üyelerinden bir kısmının Kaos GL'de çalışmalarına devam etmesiyle bu yıl 18.si düzenlenecek olan Kadın Kadına Öykü Yarışması'nın tohumlarını attığı paylaşımları öz örgütlenmelerin uzun süreli etkisine göz kırpar nitelikteydi.

2. Bu bölümde değinilen öz örgütlenme ve çalışma gruplarına dair detaylı bilgi edinmek için LBQ Hareketin Türkiye'deki İzlekleri bölümünü inceleyebilirsiniz.

2010'lu yıllarda Amargi'de lezbiyen, biseksüel ve trans öznelerden oluşan bir grubun cinsellik atölyeleri tartışmalarını başlatmasıyla öz örgütlenme çehresi çeşitlilik göstermeye başladı. Bu tartışmalar dönemin LGBT hareketini olduğu kadar feminist hareketi de dönüştürdü. Queerin hayatlarına nasıl sirayet ettiğini ve nasıl karşılık bulunduğunu tartışan aktivistler bir yandan da kadınların toplumsal konumlandırılmasının yarattığı sorunları gündemleştirdi.

Gezi Parkı eylemleriyle birlikte lezbiyen ve biseksüel kadınların kendi tarihlerini, kendi bilinçlerini, ezilme ve ayrımcılık biçimlerini anlatmak için bir alana ihtiyaç duymasıyla 2015 yılında Lezbiyen Biseksüel Feministler (LezBiFem) oluşumu filizlendi. Çalışmalarını üç yıl devam ettiren LezBiFem, yaptığı açık çağrılı buluşmalarla kadın ve transların dahil olduğu geniş çaplı bir öz örgütlenmeye evrildi.

2015'te Ankara'da lezbiyen ve biseksüel kadınların kurduğu Sportif Lezbon takımı hala futbol oynamaya ve LBQ'ların kamusal alanda spor yapabileceği bir alan açmaya devam ediyor. Non-binary ve trans+ların da katılımıyla takım bir dönüşüm sürecine girmiştir ve sahadaki çeşitliliğin sağlanması için azami gayret göstermektedir.

Yukarıdaki öz örgütlenmeler doğrudan lezbiyen, biseksüel ya da queer öznelerin gündemlerini merkeze alan çalışmalar yürütmesi bakımından ortaklaşmaktadır. Bununla birlikte, LBQ'ların birlikte örgütlendiği fakat çalışma alanı odağında farklılaşan oluşumlar da LBQ'ların bir aradalığını sağlayan alanlar yaratır.

2009'dan beri aktif olan İnterdanışma, interseks görünürlüğünü artırma ve farkındalığı yükseltme çalışmaları yürüten ve aynı zamanda queer hareket içindeki bir oluşumdur. Çoğu üyenin kadın, biseksüel, panseksüel, queer kimlikleriyle de dahil olduğu oluşum LBQ intersekslerin birlikte örgütlendiği bir alandır.

Queer Olympix (QO) kadın ve LGBTİ+'ların kamusal alanda keyifle oyun oynayabilmesi için imkan yaratan üç gün süren bir spor etkinliğidir. QO, Atletik Dildo tarafından organize edilmektedir. Kurucu ekibin kimlikleri ve geldikleri örgütlülükler dolayısıyla lezbiyen, biseksüel ve queerlerin de olduğu bir grup olan QO organizatörleri cis-geyler için bir kota belirleyerek karma bir etkinlik içerisinde LBTQ katılımını teşvik eden yöntemlerden faydalanır.

II. LBQ Hareketi ve Kesişimsellik

Kesişimsellik Türkiye’de yeni yeni yaygınlaşan bir terim olsa da izlerine yirmi yıl öncesinde oluşan lezbiyen biseksüel örgütlenmelerde de rastlamaktayız. Bu oturumda, çoklu ayrımcılık ve ortak mücadele alanları üzerinden kesişimselliğin LBQ harekete yansımalarını tartıştık.

LBQ aktivistlerin örgütlenme deneyiminde LGBTİ+ ve feminist hareket kesişimi öncelikli olarak yer almaktadır. Bununla birlikte; anti-militarist ve savaş karşıtı hareket, HIV hareketi, vegan hareketi, ekoloji hareketi, kent hakkı hareketi, Kürt Kadın Hareketi, şiddetsiz örgütlenme, spor aktivizmi, göçmen hakları, müslüman feminist örgütlenme alanlarında çalışmalarını yürüten birçok sosyal hareket LBQ aktivistlerinin öznesi olduğu ve hak savunuculuğu yaptığı alanlar arasındadır.

LBQ aktivistler; profesyonel olarak buldukları sivil toplumda, sendikal alanda, sosyal çalışmalarında, yargı süreçlerinde, eğitim öğretim hayatında, psiko sosyal destek alanlarında, yerel yönetimlerde, akademide ve sanat çalışmalarında yürüttükleri çalışmalara özne olma halinden gelen perspektifi aktarırlar. Bu deneyimler kesişimsel alan potansiyellerini çoğaltır.

LBQ hareketi bağlamında ilk akla gelen kesişimsel mücadele hattı feminist hareketle kurulmaktadır. Feminist örgütlerin temeline oturtmuş olduğu politik bilinç LBQ’ların güçlenebileceği bir alan yaratmaktadır. Örneğin, transfeminizm bir dayanışma ortamı yaratırken aynı zamanda tartışma alanı oluşturarak feminist tartışmaların olanaklarını da genişletir. İkili cinsiyete

eleştirel bakabilen feminist örgütlenmeler non-binary ve transları içeren bir zemin sağlar. Kesişimsellik, kişilerin cinsiyet kimliği ifadesi ve cinsel yönelimden doğan çoğulluğun ve çoklu ayrımcılığın tanınmasında, toplumun dayattığı normların dönüşmesinde ve LBQ çeşitliliğini yansıtan öz örgütlenme olasılıklarında önemli rol oynar ve kapsayıcı örgütlenmelerin olasılığını güçlendirir.

Örgütlenme ve dayanışma biçimleri üzerinden kesişimselliği inceleyebileceğimiz gibi mücadele edilen güç yapılarının ortaklığına bakarken de kesişimsellikten faydalanmak mümkündür.

Toplumsal normlar; kişilerin cinsiyeti, cinsel yönelimi, etnik kökeni, sınıfı, yaşı ve sakatlığı gibi birçok bakımdan ayrımcılığa maruz bırakılmasına neden olur. Cinselliği düzenleyen söylemlerle etçil beslenmeyi düzenleyenler, beden otonomisini ihlal eden pratiklerle toplumsal cinsiyet karşıtlığı örgütleyenler, ırkçılığı örgütleyen söylemlerle göçmen karşıtlığı ve etnik ayrımcılık örgütleyenler norm oluşturma kudretine sahip ideolojilerdir.

LBQ aktivistleri ve hak savunucuları olarak farklı mücadele alanlarındaki kesişimler üzerinden diğer sosyal adalet hareketleriyle ortaklaşılabilir. Örneğin, kentsel dönüşüm söz konusu olduğunda Romanlarla, cenazeler söz konusu olduğunda Rumlar, Süryaniler, Ermeniler, Kürtler ve Aleviler'in de olduğu pek çok farklı etnik - dini grupla ortaklaşan ayrımcılıklar bağlamında bu alanlarda mücadele hatları kurulabilmektedir.

III. LBQ Hareketin Karşılaştığı Zorluklar ve Çözüm Yolları

LBQ hareketinin karşılaştığı zorluklar ve çözüm yolları oturumu, LBQ öz örgütlenmelerinin karşılaştığı dış ve iç sorunlara ışık tutmaktadır. Tartışmadaki paylaşımlar, çözüm yolunu tartışmadan önce ihtiyaçların saptanmasındaki önemi kanıtlar niteliktedir. Bu oturumun çıktıları, genel hatlarıyla örgütlenme yapısı ve sürdürülebilirliğinin yanı sıra bir araya gelmeye dair engel ve ihtiyaçlara işaret etmektedir.

LBQ hareketinin önündeki engeller tartışmasında büyük resme baktığımızda Türkiye'deki siyasi ortam, muhafazakar toplumsal yapı, sınıfsal farklılıklarla birlikte kent ve taşra arasındaki kültür farkının öne çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte, LGBTİ+ mücadele içinde cis-gey erkeklerin daha ayrıcalıklı konumda olması da LBQ öz örgütlenmesine yeterince imkan sağlamamaktadır.

Hareketin geçmişine bakıldığında LBQ öz örgütlenmelerinin büyük şehirlerdeki eğitimli kesim için mümkün olduğu görülmektedir. Bir yandan LBQ hareketini genellikle eğitimli, orta üst sınıf ve kentlilerin örgütlediği ve bunun bir kısmını dışarıda bıraktığı tartışılmaktadır. Öte yandan, LBQ'ların kültürel olarak orta üst sınıfa ait olsa da ekonomik olarak büyük bir çoğunluğunun güvencesiz işlerde çalışıyor olması nedeniyle bu genellemenin bir yanılsama yarattığına dikkat çekilmiştir.

Ekonomik anlamda alt sınıftan gelmenin getirdiği çalışma zorunluluğu, bir yandan LBQ'ların gönüllü emeğe daha yatkın olmasını sağlasa da diğer yandan hayatın zorlukları sebebiyle gönüllü emeğin sürdürülmesini

zorlaştırmaktadır. Bağımsız öz örgütlenmelerin en temel kaynağını oluşturan gönüllü emek bir süre sonra sürdürülemez hale gelebilmektedir. Bu durum öz örgütlenmeleri durma noktasına getiren nedenlerden biri olarak belirmektedir.

Amaç, yapı, sistem, ilke ve iş yapma biçimleri konularında netleşilememiş ve ortaklaşılammamış olunması LBQ öz örgütlenmelerin dağılmasına neden olan bir diğer unsurdur. Bağımsız LBQ öz örgütlenme deneyimlerinde sosyalleşmekten toplumsal dönüşüm çalışmalarına uzanan geniş bir yelpazeye yayılan ihtiyaçlar hızlı tepkileri tetiklemektedir. Bu durum, kişilerin örgütlenmeden ayrılmasına ve uzun vadede örgütlenmelerin dağılmasına neden olabilmektedir.

Grup içerisinde yaşanan anlaşmazlıkların, çatışmaların ve yaşanan krizlerin sürekliliği ve çözümsüz kalması üyelerin aidiyet hissini zedelemekte ve bazen de grupların henüz ortaklaşmadan dağılmasına neden olmaktadır. Yaşanan çatışmaların hiddetlenmesi ve kriz döngüsünde kalınması üyeleri daha da sessizleştirebilmektedir. Sesini duyuramadığını hisseden aktivistler baskın seslerin olduğu örgütlenmelerden ayrılmaktadır.

İdeolojik farklılıkları, öz örgütlenmelerin önündeki engellerden biri olarak işaret eden bir katılımcı Van, Mardin ve Amed’de LGBTİ+ hareketinin ikincil bir mesele olarak görüldüğünü ifade etti ve büyükşehirlerdeki LGBTİ+ örgütlenmeleriyle Kürt Kadın Hareketi arasındaki bağın güçlenmesinin bu engeli aşmaya yardımcı olabileceğini önerdi. Başka bir katılımcı

bu bağlamda, LBQ öz örgütlenmelerine ihtiyaç yok gibi bakıldığını ve bu bakış nedeniyle bölgedeki LBQ'ların kendi öz ihtiyaçlarını fark edemediklerini aktardı. Buradan hareketle, LBQ'lar olarak ihtiyaçları sahiplenmenin ve harekete geçmenin bir çözüm olabileceğini ekledi.

LBQ'ların, çeşitliliği yeterince görünür olmaması LBQ'ların harekete aidiyet hissini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu çeşitliliği görünür kılabilmek için maskülen kadınlar, trans kadınlar, trans erkekler, feminen translar, maskülen translar, non-binary'ler ve intersekslerin de aralarında olduğu farklı cinsiyet kimliği, ifadesi ve karakteristiğine sahip LBQ'ların ve lezbiyen, biseksüel seks işçilerinin kapsandığı alanlara ihtiyaç vardır. Bu çeşitliliğin görünmezliğinde heteronormatif normların etkisi yadsınamaz. Örneğin, toplumsal kadın rolü dayatmaları nedeniyle çok sayıda trans kadının cinsel yönelimini gizlemek zorunda kalmakta olduğuna dikkat çeken bir katılımcı bu görünmezliği aşabilmek için heteroseksüel olmayan trans kadınların var olduğunu bilmenin ve hatırlatmanın önemini ifade etti.

LBQ'ların harekete katılımını engelleyen faktörler arasında şişmanfobi ve yaşçılığın hareket içerisinde yaygın olması da gösterilmiştir. Bir diğer faktör ise sağlamlıktır. Sağlamcı bakış açısıyla düzenlenen tartışma ortamları ve faaliyetler çoğu zaman erişilebilir değildir. Nöroçeşitlilik, yeti yitimi ve hastalık gibi nedenlerle birçok aktivist hem feminist hem de LGBTİ+ hareketten geri çekilmektedir. Sağlık ya da bağımlılık deneyimi nedeniyle sorun yaşayan aktivistler, sigara ve alkol kullanımının yaygın olduğu sosyal etkinliklerin dışında kalmaktadır. Farklılaşan ihtiyaçları gözeterek tasarlanan etkinlik ve toplantılar, LBQ'lar için daha katılımcı ve erişilebilir alanlar yaratmaya yardımcı olabilir.

Sonuç ve Öneriler

Bu raporda, 2023 Ocak ve Mart aralığında 20 kişilik bir çalışma grubunun katılımıyla gerçekleştirdiğimiz LBQ Buluşmaları'nın (1) hareketin geçmiş ve bugünkü deneyimlerine, (2) kesişimsellik kavramının LBQ hareketteki yansımalarına ve (3) hareketin karşılaştığı engellere ve çözüm olasılıklarına dair tartışmalarını aktarmaya çalıştık.

1990'lerde lezbiyen örgütlenmeleri olarak başlayan öz örgütlenme pratiğinin yıllar içerisinde lezbiyen, biseksüel, trans, interseks ve queerlerin bir araya geldiği oluşumlara evrildiğini söylemek mümkündür. Geçmişe bütünlüklü olarak baktığımızda, dilin ve örgütlenme pratiklerinin sürekli dönüştüğünü görüyoruz. Bu sürekli dönüşüm halinin LBQ'ların farklılıklarıyla bir arada olmalarını sağlayan stratejiler geliştirmesi arasında yakın bir ilişki olduğu söylenebilir.

Kavramlar ve terimler, örgütlenme biçimlerine yeniden bakabilmemize yarayan bir araç işlevi görüyor. Kesişimsellik kavramı hem çoklu ayrımcılıkları hem de ortak mücadeleyi anlamak için bir lens sağlıyor ve beraberinde kapsayıcılık tartışmasını getiriyor. Her iki kavramdan da ne anlaşıldığı ve nasıl uygulanabilir olduklarına dair görüşler çeşitlilik göstermektedir.

LBQ öz örgütlenmelerin önündeki engelleri tartışırken çözüme giden yolların ihtiyaçlara bakmaktan geçtiğini gördük. “Bundan sonra neler yapılabilir?” sorusunu birbirine eklenen tartışmalarla birlikte düşündüğümüzde şu önerileri yapabiliriz:

- LBQ hareketini kadın+, trans+, interseks ve non-binary’ler olmak üzere büyük bir çeşitlilik oluşturur. Bu çeşitliliği görünürleşebileceği ve güvenli alanlarda var olabileceği mekanizmalar üzerine çalışılmalıdır.
- Büyükşehirler ve yereldeki LBQ aktivistlerinin temasını mümkün kılan imkanlar yaratılmalıdır.
- LBQ’ların farklılaşan ihtiyaçları ve düşüncelerini dile getirilebileceği ve aktif dinlemenin teşvik edildiği diyalog ortamları yaratılmalıdır.
- LBQ öz örgütlenmelerinin ve çalışma gruplarının LGBTİ+ ve feminist hareket için dönüştürücü gücü hatırdan tutularak LBQ’lara özgül çalışmalar teşvik edilmelidir. LBQ görünürlüğünü destekleyen politikalar özümsemeli ve kapsayıcı olma sorumluluğu tümünden LBQ öznelerle yüklenmemelidir.

Ek: Türkiye’de LBQ Hareketinin İzlekleri

Bu bölümde; Türkiye’de LBQ bir aradalığı ve görünürlüğü için eylemlilik ve üretim yapan öz örgütlenmelerin izlerini sürdürdük.

Venus’ün Kızkardeşleri

Venus’ün Kızkardeşleri (VKK) 1994 yılında İstanbul’da kurulan, bilinen ilk lezbiyen oluşumdur. O yıllarda Lambda’ya katılan birkaç kadın, Lambda’da geylerin çoğunlukta olması nedeniyle ayrı bir örgütlenmeye ihtiyaç duyarak VKK’yı kurmuştur. VKK İstanbul’da düzenli aralıklarla toplandığı dönemde tartışmalarını Kaos GL’ye yazı olarak göndermiştir.

VKK, Kaos GL’nin 1995 Mart sayısında kendilerini tanıttıkları yazıda eşcinsellerin “heteroseksüel dünya”nın dışında tutulmaya çalışılmasına rağmen geçen yıllarda eşcinsel hak mücadelesinin görünürleşmesine dikkat çekerler. Bu tanıtım yazısında “öteki kız kardeşlerin sesini duymak, varlığını bilmek, tanışmak, tartışmak ve konuşmak” (1995) istediklerini ifade ederek bir posta adresi paylaşır ve okuyucuları VKK’ya ulaşmaları için teşvik ederler.

Venus'ün Kızkardeşleri, aktif olduğu ilk yıllarda Kaos'ta yayınladıkları yazılarla ve çevirilerle lezbiyen görünürlüğüne katkıda bulunurlar. Yurtdışındaki örgütlenmelerle iletişime geçerek Türkiye'deki mücadeleye dair aktarımda bulunurlar. VKK, 1996 yılının 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde Ankara'da düzenlenen mitinge Kaos GL'yle birlikte katılarak eşcinsel mücadelenin sesinin yükseltilmesine ve "Kaos Eşcinsellerinin ilk sokak eylemi"ni (VKK, 1996) gerçekleştirmesine ön ayak olurlar.

2002 yılında Kaos GL'de yayınladıkları "Sessizliğin Gücü VKK" başlıklı kısa yazıyla grup üyelerinin artık bir arada olmadığını, ortak bir amaç içinde olmadıklarını ve üretimlerini Kaos GL'ye armağan ettiklerini duyurmuşlardır. Bu veda yazısıyla gelecekteki lezbiyenleri selamlayarak ve üretimlerini arşivlediklerini duyurarak geçmişten bugüne göz kırpmaları gelecekteki öz örgütlenmelere dair taşıdıkları umudu akla getirir.

Sappho'nun Kızları

Sappho'nun Kızları, Ankara'da 1998-2000 yılları arası faaliyet gösteren "lezbiyen feminist" bir gruptur. O dönemde Kaos'un gerçekleştirdiği toplantılarda geylerin çoğunlukta olması nedeniyle ayrı örgütlenmeye ihtiyaç duyan üç kadın 1997'de Sappho'nun Kızları'nın ilk tohumlarını atar. Eşcinsel denildiğinde akla ilk gelenin geyler olmasını eleştiren grup, lezbiyenlikle ilgili bilgi üretimi yaparak bu algının dönüşmesinde etkin bir rol oynar.

“Politikalarını açıklarken, eşcinsel erkeklerden ve heteroseksüel kadınlardan bağımsız durmaları gereken bir nokta olduğunu belirterek, ‘Bunun anlamı feminist harekete ve eşcinsel harekete arkamızı dönmüş olmak değil, tersine tam ortadayız. Politikalarımızı geliştirirken her iki grupta da iç içeyiz, iç içe olmayı planlıyoruz’” (SK’dan akt. Ersoy, 2011, s.414) ifadesiyle lezbiyen feminist politikaya duyulan ihtiyacı aydınlatırlar.

İlk zamanlarında haftalık ev toplantılarında lezbiyenlerle ve bazen de heteroseksüel feministlerle buluşan Sappho’nun Kızları, Kaos Kültür Merkezi açıldığında çalışmalarına orada devam eder. Lezbiyenler Hakkında... (1999) broşürleriyle lezbiyenlere dair önyargıları tespit ve kayıt ederken lezbiyen deneyimine dair de söz söyler.

Bu bilgi üretimi; “kimliğini, arayışını, mücadelesini hisseden ama politikalarını anlatmak için kelimeleri dilinin ucundan serbest bırakacak ortamı henüz bulamamış” (Başaran, 2016) lezbiyen ve biseksüel kadınların harekete katılımını teşvik etmiştir. Hepsinden öte lezbiyenlerin kendileri ve birbirleriyle tanış olmalarının önünü açmıştır.

Sappho'nun Kızları, 2000 yılında kendilerini fesheder ve Bilitis adlı email listesiyle lezbiyen, biseksüel kadınlar için birbirlerinden haberdar olabilecekleri bir açık kapı bırakır. 2000'li yıllarda internetin günümüzdeki kadar erişilebilir olmadığını düşündüğümüzde Bilitis email listesinin önemini kavrayabiliriz. "Birbirine yüz yüze ulaşma imkanı olmayan kadınların paylaşımlarını sağlayabildiği, birbirinden habersiz olanların bu kanal sayesinde yüz yüze gelme pratiklerini üretebildiği" (Ersoy, 2011, s.415) bu email listesi 2011 yılına kadar aktif kalmıştır.

Sappho'nun Kızları'nın dağılmasının ardından Kaos GL'de çalışmalarını devam ettireceğini paylaşan bir grup, Kaos GL'li Kadınlar'ı oluşturdu. Grup 2006 yılında kadın kadına aşkı görünür kılmak için Kadın Kadına Öykü Yarışması geleneğini başlattı. Bu yıl (2023) 18.si düzenlenecek yarışma "radikal şefkat"i işleyen öyküler için çağrıda bulunmuştur.

Öte-ki Ben

2000-2003 yılları arasında aktif olan bir lezbiyen feminist oluşumdur ve daha çok bir dergi projesi (Mogan, 2002) olarak öne çıkar. Aktif olduğu süre içerisinde Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki sayı çıkarır. Karma LGBT örgütleriyle çalışmayı tümenden reddeder. Öte-ki Ben oluşumuyla ilgili belirsizlikler karma örgütlenmelerdeki ve bağımsız lezbiyen ve biseksüel aktivistlerde soru işaretleri ve güvensizlik yaratır. Bu soru işaretlerini aydınlatmak için Güztanbul 2002'de düzenlenen Lezbiyen Örgütlenmesinin Önündeki Engeller³ adlı bir forum düzenlenir.

3. <https://kaosgl.org/haber/lezbiyen-orgutlenmesinin-onundeki-engeller>

İllet

İllet; 2010 İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası organizasyonu esnasında tanışmış ve birlikte üretmiş bir grup kadın+, genderqueer/nonbinary, trans+ aktivistlerden bazılarının daha sonra öz örgütlenme ihtiyacı ile oluşturdukları bağımsız bir queer otonomdur. Haz, cinsel özgürlük ve güçlenmeyi öne çıkaran grup 2014 yılına kadar çalışmalarını sürdürmüştür.

Deneyimi önceleyen İllet öncelikle kendi içinde kendi deneyimlerinin söze dökülebilmesi, konuşulabilmesi ve kişilerin, oldukları kişi olarak çiçek açabilmesine imkan verdi. Zamanla büyüyen otonom grup bir tür ağa dönüştü.

İllet; beden, arzu, cinsellik gibi konularda atölyeler⁴ düzenledi. İllet'in çalışmalarını lezbiyen ve trans+ deneyimlerin, siyasi eleştirilerin ve düşüncelerin; hem Türkiyeli feminist düşünce ve pratiğe hem de tüm muhalif kesime açılmasına dönük örgütlü emeğiyle anmak doğru olacaktır. İllet grubu Türkiye'deki muhalif direniş içerisinde hem farklı şehirlerdeki diğer LGBTİ'lerle bir araya geldikleri cinsellik atölyelerinin hem de Transfeminist söylemin ve mücadelenin kültüre yerleşmesinde öncü bir yer edinmiştir.

LBTİ'ler için çevirdiği ve kendi cinsellik sohbetleri ve seks shop ziyaretleri sonrası yazdıkları kolajı da ekledikleri *Kadınlar Arasında*⁵ (2010) fanzini de yeni açılan öznelere kudretlendirmekte önemli bir işleve sahip oldu.

4. <https://kaosgl.org/haber/illetrquoten-eskisehirrsquode-kadıntrans-atolyesi>

5. *Kadınlar Arasında*: <https://illetblog.wordpress.com/category/urettiklerimiz/>

Feminist hareket içinde “Feminizmin öznesi kimdir?” sorusunu tartışmaya açtı. 8 Mart Feminist Gece Yürüyüşü başta olmak üzere birçok kolektif bir araya gelişte hem sokak eylemlerinde hem de farklı paneller, atölyeler ve siyasi tartışmalarda Lezbiyen Feminist duruş ile yarenlik eden bir ‘Transfeminizm’ söyleminin ve pratiğinin önünü açtı. Aynı dönemden Trans Erkek İnişiyatifi “Voltrans” ile birçok eyleme ve etkinliğe ortak imza attı.

İllet’in T Parçacıkları adıyla grubun içinden kolektif bir emekle “kendin yap” (Do It Yourself) tarzı bir emeğin ürünü olan ve Transgender 101 niteliği taşıyan *Transgender Güzeldir*⁶ adında bir fanzin çıkardı. Toplanan bağışlarla tekrar tekrar basılarak siyasi mücadelenin ‘bilgilendirme’ işlevini yerine getirdi.

Hem sokakta hem de diğer alanlarda heteropatriyarkal örüntülere karşı mücadele ederken eş zamanlı natrans ve özcü bir kadın algısı ile mücadelede İlet aktivistleri taşları yerinden oynatırken epeyce zorlandılarsa da taşları yerinden oynatmayı başardılar.

Başta 2013 senesinde kaybettiğimiz Transfeminist Yazar ve aktivist Ali Aligül Arıkan olmak üzere tüm illetlere selam olsun.

İllet’in iletleri Noir

6. Transgender Güzeldir: <https://illetler.blogspot.com/2011/09/fanzin-transgender-guzeldir.html>

Lezbiyen Biseksüel Feministler (LezBiFem)

Lezbiyen Biseksüel Feministler, LGBTİ ve feminist harekette aktif olan, lezbiyen ve biseksüel deneyim ve sorunlarının iki harekette de görünmezliğine ve yeterince gündem olmamasına bir çare arayan aktivistlerin yan yana gelmesiyle doğmuş bir oluşumdur. Oluşum; 2015-2018 yılları arasında İstanbul'da politik ve kültürel üretimler yaptı, lezbiyen ve biseksüellerin bir arada olabildikleri kamusal alanlar yarattı. Konferans, sempozyum ve feminist buluşmalar aracılığıyla Ankara, İzmir ve Mersin başta olmak üzere diğer şehir ve ülkelerdeki lezbiyen biseksüellerle temasa geçti.

2015 yazında öz örgütlenme çağrısı yapmaya niyetlenen bir grup ilk açık çağrılı etkinlikleri olarak *Düşmanı Sevmek* (2015) metni üzerine tartışma düzenlemeyi planlarken Onur Yürüyüşü'ne polis saldırısı olmasının ardından Kadıköy'de bir yürüyüş örgütlemeyi önceledi. Pankartın üzerine yazılan "Lezbiyeniz, biseksüeliz, feministiz, hizaya gelmiyoruz!" sloganı sonradan edinecekleri ismin habercisi oldu.

Katılımı oldukça yüksek olan eylemin sonrasında gerçekleştirdikleri açık çağrılı piknik ve ev toplantılarıyla giderek çoğalan ve ortak dertleri üzerine tartışan grup kısa bir süre sonra haftalık toplantılar yapmaya başladı. Toplantılara feminist ve lezbiyen biseksüel aktivistlerin yanı sıra lezbiyen ve biseksüel deneyimle özdeşleşen kadın ve transların da katılmasıyla katılımcı kitlesi oldukça genişledi. LezBiFem'in sabit bir örgütleyici kitlesi yoktu; zaman içerisinde örgütleyicileri değişti. Bu esnek yapının içerisinde tartışmalarda dışlayıcı bir dil kullanılmaması ve deneyim ya da birikim üzerinden hiyerarşi kurulmamasına (LezBiFem, 2016) gösterilen özeni ilkelerine yansıttı.

Haftalık toplantılardaki tartışmaları bültene ve radyo programına taşıyarak daha geniş kitlelere ulaştırdı. LezBiFem'in oluşum sürecinde de aktif olan ve *Beyaz Atlı Prens Boşuna Gelme* (2009) filminin yönetmenlerinden Zeliş Deniz'in 2015 Eylül'ünde bir trafik kazasında hayatını kaybetmesi üzerine bültene *Zeliş* ismi verildi. 2015-2017 yılları arasında dört sayı olarak çıkan bültende "lezbiyen, biseksüel feminist bir hareketin gündemleri nedir?", "öz örgütlenmeye ihtiyaç nereden doğar?" gibi tartışmalar, queer eleştiriler, deneyim yazıları, cinsiyeti ve yönelimleri sorgulayan yazılar, film ve müzik eleştirileri ve Zeliş'le ilgili anılar yer aldı.

LezBiFem, Ermeni halkının öz örgütlülüğü olan Nor Zartong'un radyosu Nor Radyo'da çarşamba akşamları Kliton⁷ isimli radyo programını yayınladı. Kampüste, işte lezbiyen ve biseksüel olmaktan cinselliğe, bedenle olan ilişkiden çok aşkıllığa, savaştan barışa, kadın yazınından queer müziğe, 8 Mart gündeminden Onur Yürüyüşü yasaklamalarına kadar uzanan iç tartışmalarını radyo programına taşıyarak geniş kitlelere ulaştırdı. Mersin Onur Haftası, Pembe Hayat Kuir Fest ve Ritim Kolektif gibi konuklar ağırladı. Sosyal medya hesaplarıyla dinleyicilerle temasa geçip aldıkları reaksiyonları programlarına dahil etti.

7. Kliton: <https://archive.org/details/@kliton>

2016 ve 2017 yıllarında İstanbul Valiliği “kamu düzeni ve toplum hassasiyetlerini gerekçe göstererek Onur Yürüyüşleri’ni yasakladığında LezBiFem yaratıcı eylemlerle İstiklal Caddesi’ndeydi. Caddeyi gökkuşağı renklerinde boyalarla süsledi, etrafa konfetiler saçtı. Onur Yürüyüşü Komitesi’nin basın açıklamasını hem sokaklarda hem de YouTube’da yayınladıkları videolarda okudu. Yürüyüş gününde lezbiyen ve biseksüellerle sokak röpotajları yaparak 8 Mart kortejlerinde lezbiyen, biseksüel ve trans dövizlerinin artmasına katkıda bulundu. Duvar yazılamaları ve stickerlarla gündelik karşılaşma alanları yarattı. Heteroseksist 14 Şubat’a karşı çıkararak sokakta broşür dağıttı. Amerika’nın Orlando kentindeki Pulse gece kulübünde 49 LGBT’nin ölümüne neden olan Işid saldırısı sonrasında Mis Sokak’ta “Aşkla var oluyoruz, nefretle bitmeyiz” yazılı dev bir pankart asarak dayanışma gösterdi.

Oluşum, 2017 yılının 25 Kasım Kadına Şiddetle Mücadele Günü’nde şiddete içeriden bakabilmek için kolektif bir çabayla çevirdiği Queer İlişkilerde Duygusal Şiddet fanzinini yayınladı. Fanzinde yer alan farkındalık geliştirme sorularıyla atölyeler düzenledi. Romantik ilişkilerde “ne gibi şiddetler uyguluyoruz?”, “ne gibi şiddetlere maruz bırakılıyoruz?” sorularına yanıt aradı.

2017'in şubat ayında *Kış Ortası Festivali: Queer Feminist Bir Yakınlaşma* buluşmasını düzenledi. Festival kapsamında Trans Deneyim Aktarımı ve Sürecin Hukuki İlerleyişi atölyesi, Açık Mikrofon etkinliği ve Women on Waves'in kürtaj yasakları ile mücadelesini anlatan Vessel filmi gösterimi yapıldı. Üç farklı mekanda gerçekleştirilen bu festival açık çağrılı son etkinlikleri olarak kayda geçti.

LezBiFem yaklaşık üç yıl kadar aktif olduğu zaman aralığında enerji dolu, bol eylemli, çok yan yana gelmeli hem kapalı hem açık etkinlikler düzenledi. Dijital varlığı yok olma riskiyle karşılaştı: Facebook topluluk kurallarına uygun bulunmaması nedeniyle hesabı bir süre donduruldu, blog olarak yayınladığı websitesi hacklendi.

Kadın ve trans hareketleriyle omuz omuza yürüdü, LGBTİ hareketinin lezbofobi ve bifobisiyle yüzleşmesi, karma örgütlerin dönüşmesi ve feminist hareketin patriyarka gündeminin ötesine geçebilmesi için imkanlar sağladı. Şehirler ve sınırları aşan etkileşimleri ve kamuya açık etkinlikleriyle kısa süre içerisinde geniş bir ağ deneyimi yaşandı.

LezBiFem, 2019 yılında bir Facebook postuyla artık aktif bir grup olmadığını duyurdu. LezBifem arşivine internetten⁸ ve İstanbul Kadın Eserleri Kütüphanesi'nden erişilebilir.

8. <https://linktr.ee/lezbifem>

Lezbidüş⁹

2016 yılında LezBiFem'in içinden çıkan bir sözlü tarih çalışması ve hala (2023) devam ediyor. Yola çıkma nedenimiz, kendi tarihimizi, kendi deneyimlediğimiz haliyle anlatma ihtiyacındandı. Her birimizin tek başına göğüslemek zorunda kaldığı, kendi başına mücadele yöntemleri yarattığı deneyimlerimizin hem birbirine ne kadar benzediğinin hem de ne kadar kendine özgü, yaratıcı olduğunun, aslında bize söylendiği kadar yapayalnız olmadığımızın kaydını kendi sözlerimizle tarihe not düşmekten besleniyordu.

Sözlü tarih çalışmamızın bir kısmını deneyimlerimizi kayıt altına almak, ikinci ve genelde herkese çok heyecan verici gelen kısmını ise hayallerimizi tarihe yazmak oluşturuyor. “Elinde sihirli bir değnek olsa...” diye başlayan sorumuz, içinde bizlerin de olduğu anlatıcıları bir yandan “ama ben hayal kuramıyorum ki” diye bir performans kaygısına sürüklerken bir yandan da konuşup anlattıktan sonra “ben de hayal kurabiliyordum” diye umutlu bir yere taşıyor sanki.

Anlattığımız hayallerimiz, düşlerimiz sarmalandığımız mevcut koşullara değinirken aynı zamanda kendi öznel yaratıcılığımız, beğenilerimiz, ihtiyaçlarımız, özelemlerimizle şekillenen yepyeni yollar, olasılıklar ve tartışmalara da ışık tutuyor.

Lezbidüş'ü hem deneyimlerimizi hem hayallerimizi derlediği için çok seviyorum. Deneyimlerimiz elbette mevcut sistemi ortaya koyup eleştirmek için önemli veriler, ama hayallerimiz de şiddeti analiz ettiğimiz yerden bizi çıkarıp yeni yollar kurmaya, yani aslında politika üretmeye yönlendiren ihtimaller. Bu hayaller, LGBTİ+ hareketinde azınlıktaki kimliklerin en çok ihtiyacı olan şey. Yeni yollar bu hayaller üzerinden tartışılarak şekillenecek.

Yeşim

9. <https://lezbidus.wordpress.com/ekip/>

Kaynakça

Başaran, Y. (21/03/2016). Tarihimizden: Sappho'nun Kızları. Kaosgl.org
<https://kaosgl.org/haber/tarihimizden-sapphonun-kizlari>

Begüm ve Noir (09/06/2013). Feminizm ve Queer'e dair güllümlü bir muhabbet. Kaosgl.org
<https://kaosgl.org/haber/feminizm-ve-queerrsqoe-dair-gullumlu-bir-muhabbet>

Davis, A. (2016). Özgürlük Kesintisiz Bir Mücadeledir: Ferguson, Filistin ve Bir Hareketin Oluşumu. (A. Düzkan, Çev.) Güldünya Yayınları.

Ersoy, B. (2007). Biliyor(mu)sun? Her Kadın Heteroseksüel Değildir: Lezbiyen ve Biseksüel Kadınlar. Kaos GL.
[https://kaosgl.org/resim/Lesbian/biliyor\(mu\)sunherkadinheteroseksueldegildir.pdf](https://kaosgl.org/resim/Lesbian/biliyor(mu)sunherkadinheteroseksueldegildir.pdf)

Ersoy, B. (2011). Her Kadın Heteroseksüel Değildir. Cogito: Cinsel Yönelimler ve Queer Kuram, Sayı 65, s.411-430

Gülkan & Aligül (2012). Transfeminizm. İstanbul - Amargi: Feminizm Tartışmaları. s. 253-294

LezBiFem. (2016). Neden Ayır Örgütleniyoruz? Lezbifem. wordpress.com
<https://lezbifem.wordpress.com/2020/06/04/neden-ayri-orgutleniyoruz/>

Mogan, N. (2002). Öte-ki Ben. Toplumsal Ekoloji, Ekim 2002, Sayı 2, s. 81-87

Öz, Y. (20/01/2011). Queer Teorinin Penceresinden. Kaosgl.org
<https://kaosgl.org/gokkusagi-forumu-kose-yazisi/queer-teorinin-penceresinden>

Sema, S. (05.01.2021). TERF. Feministbellek.org
<https://feministbellek.org/terf/>

Venüs'ün Kızkardeşleri (1995). Kaos GL 7, Mart-Nisan 1995, s.16.

Venüs'ün Kızkardeşleri (1996). Kaos GL 19, Mart-Nisan 1996, s.2.

Venüs'ün Kızkardeşleri (2002). Sessizliğin Gücü VKK, Kaos GL, Ocak-Şubat 2002.

güçlenme
pratikleri

